

ТЕОРЕТИЧНЕ ОБҐРУНТУВАННЯ СИСТЕМИ БЕЗПЕРЕРВНОЇ ЕКОНОМІЧНОЇ ОСВІТИ У НИНІШНІХ УМОВАХ

УДК 334.012.23(075.8)

Володимир Кулішов, кандидат економічних наук, професор кафедри міжнародної економіки
Криворізького економічного інституту
ДВНЗ “Київський національний економічний інституту імені В. Гетьмана”,
заслужений працівник освіти України

ТЕОРЕТИЧНЕ ОБҐРУНТУВАННЯ СИСТЕМИ БЕЗПЕРЕРВНОЇ ЕКОНОМІЧНОЇ ОСВІТИ У НИНІШНІХ УМОВАХ

У статті досліджуються питання розвитку та становлення економічної науки та її зв'язок із виробництвом матеріальних благ і необхідністю вивчення економіки у системі безперервної освіти.

Ключові слова: економічна освіта, професійні компетенції, маркетинг, система безперервної освіти, післядипломна підготовка.

Лит. 18.

Vladimir Kulishov

THEORETICAL GROUND OF SYSTEM OF CONTINUOUS ECONOMIC EDUCATION IS IN PRESENT TERMS

In the article the questions of development and becoming of economic science and her copulas are investigated with the production of material welfares and necessity of study of economy in the system of continuous education.

Key words: economic education, professional competences, marketing, system of continuous education, postgraduate preparation.

Постановка проблеми. Слід відзначити, визначною подією в історії освітянської галузі України, як відзначає В. Зайчук [9] стало прийняття 28 червня 1996 р. Конституції незалежної України [1]. У статті 53 якої зазначено: “Кожен має право на освіту. Повна середня освіта є обов'язковою. Держава забезпечує доступність і безоплатність дошкільної, повної загальної середньої, професійно-технічної і вищої освіти в державних, комунальних навчальних закладах; розвиток дошкільної, повної загальної середньої, позашкільної, професійно-технічної, вищої і післядипломної освіти, різних форм навчання, надання державних стипендій та пільг учням і студентам”.

Відповідно законодавства України про освіту – включає відповідні закони, до яких слід віднести: Закон України “Про освіту” [2], Закон України “Про вищу освіту” [3], Закон України “Про наукову і науково-технічну діяльність” [4], Постанова “Про затвердження Положення про державний вищий навчальний заклад” [5].

Аналіз останніх публікацій. Становлення та розвиток економічної науки вітчизняними авторами: М.В. Вачевський, В.М. Мадзігон, Н.М. Примаченко [6], О.І. Вишневський [8], В.О. Зайчук [9], І.А. Зязюн [10], К.М. Левківський [11], В.Г. Кремень [12], В.С. Мочерний [13], В.М. Мадзігон [14], В.І. Терес, О.Т. Шпак [17], які розкривають загальні основи економічної науки, що передбачається навчальними програми курсу “Економічна теорія”.

Мета статті. Розкрити питання економічної

освіти молоді, а потім її економічне виховання шляхом неперервної освіти – школа, професійно-технічне училище, коледж та ВНЗ із поглибленим вивченням економічних дисциплін, є парадигмою нових технологій навчального процесу та формування професійних компетентностей студентів ВНЗ при вивченні економічних дисциплін, які надає освіта в реаліях сьогодення.

Виклад основного матеріалу. Освіта в сучасних умовах є могутнім чинником розвитку духовної культури українського народу, відтворення інтелектуальних і продуктивних сил суспільства, запорукою громадянського миру і майбутніх успіхів у зміцненні й утвердженні авторитету України як суверенної, незалежної, демократичної, соціальної та правової держави – повноправного члена європейської та світової спільноти. Освіта і майбутнє – два ключові аспекти, із позицій яких слід розглядати стан справ, що склався у галузі освіти, та визначити її перспективи, як відзначено [8].

Відзначимо, що в Україні на сучасних законодавчих засадах функціонує досить розвинена та розгалужена національна модель освіти, яка за багатьма кількісними і якісними показниками не поступається рівню розвинених країн світу та є конкурентоспроможною на європейському освітньому просторі. У цілому вона забезпечує необхідні умови для рівного доступу громадян до якісної освіти впродовж життя та виведення її на рівень потреб національної економіки та світових стандартів. При цьому система освіти в Україні, як і в усьому світі,

ТЕОРЕТИЧНЕ ОБҐРУНТУВАННЯ СИСТЕМИ БЕЗПЕРЕРВНОЇ ЕКОНОМІЧНОЇ ОСВІТИ У НИНІШНІХ УМОВАХ

стикається із серйозними викликами, які спонукають до постійного пошуку використання новітніх технологій навчання, економічного виховання і розвитку учнівської та студентської молоді.

Від якості та осучаснення змісту економічного виховання молодого покоління громадян України значною мірою, якщо не вирішальною, залежить і успіх започаткованих економічних реформ, і, врешті-решт, добробут народу в цілому. Вивести економіку країни з кризового стану, оволодіти новим господарчим мисленням, а також рушити вперед справу вдосконалення нашого суспільства на шляху демократії може лише економічно підготовлена людина.

Організація економічної безперервної освіти підростаючого покоління потребує чітких і цілеспрямованих дій кожного учасника цього процесу. Її ефективність, на думку провідних спеціалістів у галузі педагогіки (В.М. Мадзігона, В.Г. Кременя, О.С. Падалки, О.Т. Шпак, М.В. Вачевського, В.К. Сидоренко, М.М. Єрмошенка, В.А. Вихруща, В.В. Олійника, В.І. Маслова та ін.) визначається створенням нової системи неперервної економічної підготовки молоді, основоположними принципами якої повинні стати врахування регіональних умов, національних особливостей, культурно-історичних традицій, потреб особистості і суспільства. Така система будуватиметься на концепції розвитку соціально-економічної освіти і виховання в загальноосвітній і вищій педагогічній школі, як відзначають В. Терес та О. Шпак [17].

Ця концепція передбачає вдосконалення змісту, форм, методів і засобів формування економічних суб'єктів системи безперервної освіти. У цьому контексті особливе місце займають питання педагогічного навчання, виховання і розвитку молоді у соціально-економічній системі вдосконалення загальноосвітньої і вищої педагогічної школи.

Вдосконалення навчання диктується вимогами національної доктрини розвитку освіти, які передбачають:

- оптимізацію організаційно-управлінських структури системи безперервної освіти;
- зміни в технології реалізації управлінських функцій системи безперервної освіти;
- ефективний перерозподіл функцій і повноважень між центральними органами влади та органами місцевого самоуправління;
- створення центральних і регіональних систем моніторингу і якості освітніх послуг системи безперервної освіти;
- демократизацію призначення керівників навчальних закладів системи безперервної освіти;

- підготовку й перепідготовку менеджерів системи безперервної освіти усіх рівнів, лідерів в освіті;

- активне залучення до управлінської діяльності талановитої молоді.

Як видно необхідність удосконалення системи управління неперервної освіти в цілому, є як одне із найпріоритетніших завдань соціально-економічного розвитку незалежної України в структурі освіти.

Структура освіти України поділяється на **загальну освіту**, яка є обов'язковою і стосується всіх дітей, та **професійну освіту**, яку молодь обирає до своїх потреб, можливостей і вимог ринку праці, як відзначає професор О. Вишневський [8].

Загальна освіта – традиційно та згідно із законодавством – включає три ступені: початкова школа, основна школа і старша школа, які функціонують окремо або разом. Загальна тривалість навчання у середній школі – 11 років.

Навчання у школі передуватиме дошкільній освіті, що здійснюється в дитячих яслах, садках, іноді у недільних школах, дитячих будинках, у сім'ї. Кожна дитина, у рамках підготовки до школи, повинна одержати тут певні знання, уміння та навички, передбачені базовим компонентом дошкільної освіти у підготовчих групах садка.

Початкова школа є чотирирічною. До неї вступають діти шестирічного віку. Зберігаючи наступність із дошкільним періодом навчання, школа забезпечує учням елементарні уміння вчитися, а також мовленнєві, читацькі, обчислювальні уміння та навички, певні знання про довкілля і цілісність світу, духовний, психічний, соціальний і фізичний розвиток, становлення первинних ціннісних орієнтацій.

Основна школа дає базу загальну освіту як фундамент повної середньої освіти. Тут завершується становлення умінь та навичок самостійної діяльності, розширюється інформативне поле, і, відповідно, світогляд учня, глибше диференціюються ціннісні орієнтації, зміцнюються воля і характер. На цьому етапі також виразніше виявляють себе схильності учня до тієї чи іншої сфери діяльності, чим забезпечують наступний перехід до профілізації [13].

Старша школа є останнім етапом загальної середньої освіти, що характеризується глибшою диференціацією, профілізацією, підвищеною увагою до вивчення окремих предметів. Цей ступінь повинен забезпечити остаточний вибір дитиною своєї професії і навіть частково допомогти їй набути початкових компетенцій в обраній майбутній сфері діяльності. Завдяки своїй різноманітній структурі старша школа забезпечує

ТЕОРЕТИЧНЕ ОБҐРУНТУВАННЯ СИСТЕМИ БЕЗПЕРЕРВНОЇ ЕКОНОМІЧНОЇ ОСВІТИ У НИНІШНІХ УМОВАХ

можливість її закінчення всім дітям, незалежно від їхніх здібностей.

Структура загальної середньої освіти включає також “супутні” і допоміжні навчальні заклади, зокрема:

- **гімназії** (переважно II – III ступені) – з поглибленим вивченням окремих предметів (економіки, менеджменту, підприємництва, іноземних мов, хімії, історії, інформатики та ін.) із певними вимогами до відбору учнів;

- **ліцеї** (III ступінь) – з профільним навчанням і допрофесійною підготовкою;

- **спеціалізовані школи** (I – III ступені) – з поглибленим вивченням окремих предметів;

- **школи інтернати** (I – III ступені) – з частковим або повним державним утриманням;

- **приватні школи** (різних рівнів), іноді трактовані як авторські;

- **спеціалізовані школи** (школи-інтернати) – для дітей, що мають особливі потреби фізичного або розумового характеру;

- **санаторні школи (різних рівнів)** – для дітей, що потребують тривалого лікування;

- **школи соціальної реабілітації** – для дітей, що потребують спеціальних умов виховання та ін. [15].

Професійно-технічна освіта. В Україні діє в нинішніх умовах достатньо широка мережа професійно-технічних навчальних закладів за галузевим спрямуванням. Всього 920 професійно-технічних навчальних закладів України, у Львівській області 54. Із них у промисловості 277 (30%) (Львівська обл. 19 (34%); Транспорт 44 (5%) (Львівська обл. 2 (4%); Зв'язок 7 (1%) Львівська обл. 2 (5); Будівництво 84 (20%) (Львівська обл. 9 (16%); Агропромисловий комплекс 268 (29%) (Львівська обл. 10 (18 %), Сфера послуг 140 (15%) (Львівська обл. 13 (24%) [16].

Нинішні умови вимагають кардинальних змін у системі економічної освіти – вивчення в професійно-технічних училищах основ маркетингу як орієнту на вибір майбутньої професії, набуття початкових знань про ринок та його конкурентне середовище і першочергову роль у цьому повинні відіграти ліцеї, коледжі, школи, гімназії, які покликані не тільки дати кожному учневі суспільно необхідний рівень знань, ознайомити з багатством національної культури, різними загальноосвітніми дисциплінами, а й дати знання з підприємницької діяльності на основі маркетингу та економіки.

Основними принципами розвитку професійно-технічної (професійної) освіти із використанням маркетингу є:

- вироблення професійних компетенцій в індивідуалізації та диференціації професійної освіти;

- маркетинг сприяє поєднання загальноосвітньої і професійної підготовки випускників професійно-технічних училищ до умов праці в ринковій економіці;

- маркетинг сприяє підготовки кваліфікованого виробничого персоналу до умов праці в конкурентному ринковому середовищі;

- маркетинг сприяє у процесі навчання гнучкості і взаємозв'язку процесу професійного навчання з реструктуризацією економіки та зайнятості населення, розвитком різних форм власності й господарювання у процесі виробництва конкурентоспроможної продукції чи матеріальних благ на ринок покупця [7].

Виробничо-господарська діяльність будь-якого суспільства зводиться насамперед у виробництві товарів та послуг які необхідні для задоволення потреб на ринку споживача. Зазначимо, що у процесі планової економіки, коли товари вироблялися шляхом встановленої кількості на “душу” населення навіть тих товарів на які був відсутній попит і які мали досить низьку якість. В ринковій економіці виробник зобов'язаний виробляти тільки той товар який має попит у споживача і таку кількість, яку можна реалізувати враховуючи випуск аналогічних товарів конкурентів. Отже, діяльність виробників скеровується на те, щоб вироблений товар мав можливість в короткі терміни бути реалізованим на ринку покупця, а виробник отримав бажані прибутки. Така діяльність коли задовольняється потреба двох сторін можна назвати маркетингом.

Забезпечення якості робочої сили та підвищення її конкурентоспроможності на ринку праці із погляду маркетингу – це обмін між виробником і споживачем, як зазначає професор Павло Цибульов в роботі [18]. Завдання маркетингу зробити обмін між виробником і споживачем найбільш ефективним для двох сторін. Зв'язок між виробником і споживачем здійснюється через ринок, основними суб'єктами якого є: виробник, споживач, і конкурент. Наявність конкурента є перешкодою для досягнення основної мети маркетингу – швидкій реалізації вироблених товарів та послуг. Цьому можуть сприяти знання із маркетингу професійно-кваліфікаційної структури підготовки робітничих кадрів, зайнятих у галузях економіки, виробництві товарів і послуг, професійної діяльності у відповідності до міжнародних класифікаторів, професійної компетентності на професії та види робіт.

ТЕОРЕТИЧНЕ ОБҐРУНТУВАННЯ СИСТЕМИ БЕЗПЕРЕРВНОЇ ЕКОНОМІЧНОЇ ОСВІТИ У НИНІШНІХ УМОВАХ

Вивчення професійно-технічними закладами основ маркетингу, економічних знань, інформації, патентознавства, цінової політики, товарної політики, трудових ресурсів, якості та стандартизації продукції, фінансів та банківської діяльності – сприяє розкриттю природних даних молоді, збагачує її духовно, виробляє активну життєву позицію, залучає до управління виробництвом, виконуючи таким чином важливу соціальну функцію – формування у випускників професійно-технічної освіти, початкові професійні компетенції майбутньої робітничої діяльності.

Молодь яка закінчує професійно технічні училища, має вироблені здібності до праці, цінить працю, а ті, що ідуть далі вчитись у ВНЗ стають висококваліфікованими фахівцями, вони цінують працю, а у процесі навчання є кращими студентами, які після закінчення ВНЗ стають добрими менеджерами та маркетологами.

Сьогодні ми можемо стверджувати, що досягнення у процесі навчання відповідного рівня професійних знань – це кроки до створення підґрунтя для того, щоб основні результати навчання базувались на досягненні випускниками навчальних закладів необхідної професійної компетенції, а така компетенція формується на знаннях основ економіки, підприємництва, інтелектуальної власності, фінансових дисциплін та знань з маркетингу.

Вища та післядипломна освіта. Вищими закладами освіти є: технікум (училище), коледж, інститут, консерваторія, академія, університет та інші.

Відповідно до статусу вищих закладів освіти встановлено чотири рівні акредитації:

- перший рівень – технікум, училище, інші прирівняні до них вищі заклади освіти;
- другий рівень – коледж, інші прирівняні вищі заклади освіти; третій і четвертий рівні (залежно від наслідків акредитації) – інститут, консерваторія, академія, університет.

Вищі заклади освіти здійснюють підготовку фахівців за такими освітньо-кваліфікаційними рівнями:

- молодший спеціаліст – забезпечують технікуми, училища, інші вищі заклади освіти першого рівня акредитації;
- бакалавр – забезпечують коледжі, інші вищі заклади освіти третього і четвертого рівня акредитації;
- спеціаліст, магістр – забезпечують вищі заклади освіти третього і четвертого рівня акредитації.

Відзначимо, що вищі заклади освіти певного рівня акредитації можуть здійснювати підготовку

фахівців за освітньо-кваліфікаційними рівнями, які забезпечують заклади освіти нижчого рівня акредитації.

Вищі заклади освіти у встановленому порядку можуть створювати різні типи навчально-науково-виробничих комплексів, об'єднань, центрів, інститутів, філій, коледжів, ліцеїв, гімназій, як відзначено [14].

Встановлено, що розвиток вищої освіти в нинішніх умовах спрямований Міністерством освіти і науки України на:

- реалізацію державної політики у сфері соціально-гуманітарної, економічної, юридичної, педагогічної, природничої та технічної освіти;
- аналітично-прогностичну діяльність у сфері вищої освіти України у розрізі регіонів, вищих навчальних закладів усіх рівнів акредитації, форм власності та підпорядкування;
- розроблення проектів законів України, актів Президента України, Верховної Ради України, Кабінету Міністрів України, нормативно-правових документів та інструктивно-методичних матеріалів з питань діяльності вищої школи та програмних документів;
- розроблення стратегічних та нормативних документів з питань інтеграції вітчизняної вищої освіти до європейського освітнього простору;
- організацію виконання загальнодержавних, державних і галузевих програм з питань розвитку вищої освіти;
- контроль за дотриманням вищими навчальними закладами законодавчих актів та нормативно-правових документів про вищу освіту, розробку, впровадження та експлуатацію автоматизованих систем збирання, обробки інформації щодо діяльності вищих навчальних закладів I – IV рівнів акредитації усіх форм власності;
- розширення доступу до здобуття вищої освіти, забезпечення об'єктивності, відкритості і прозорості проведення вступної кампанії та підвищення якості надання освітніх послуг, розробку принципово нових умов прийому до вищих навчальних закладів в умовах переходу на зовнішнє незалежне тестування вступників;
- розроблення і реалізацію системи довузівської підготовки молоді та її профорієнтації на здобуття вищої освіти, організацію прийому переможців всеукраїнських та міжнародних олімпіад та конкурсів; розподіл цільових пільгових кредитів для здобуття вищої освіти; організацію прийому іноземних громадян; організацію прийому громадян за цільовими напрямками;
- розроблення і реалізацію програм виявлення та освітнього й наукового зростання талановитої молоді;

ТЕОРЕТИЧНЕ ОБҐРУНТУВАННЯ СИСТЕМИ БЕЗПЕРЕРВНОЇ ЕКОНОМІЧНОЇ ОСВІТИ У НИНІШНІХ УМОВАХ

- формування, розміщення обсягів державного замовлення на підготовку і випуск фахівців з вищою освітою вищими начальними закладами та організацію його виконання, розподіл цільових пільгових кредитів для здобуття вищої освіти, організацію прийому іноземних громадян, громадян за цільовим направленням відповідно до Державних програм;

- розроблення і супроводження нормативно-правової бази з питань працевлаштування випускників вищих навчальних закладів, вивчення і аналіз стану працевлаштування випускників вищих навчальних закладів;

- удосконалення мережі вищих навчальних закладів, інтеграцію навчальних закладів різних рівнів акредитації, у тому числі у навчальні, навчально-науково-виробничі комплекси та заклади галузевої освіти в загальнодержавну систему вищої освіти;

- адаптацію нормативно-правової бази діяльності вищої школи та змісту вищої освіти відповідно до вимог Болонського процесу, зокрема шляхом розроблення нового переліку галузей знань та напрямів підготовки фахівців з вищою освітою та організацією розробки державних стандартів вищої освіти;

- формування завдань щодо проведення наукових досліджень з проблем вищої освіти, координації роботи щодо проведення педагогічних експериментів у вищих навчальних закладах з питань апробації нових освітніх програм, технологій навчання, інших педагогічних та управлінських інновацій;

- розвиток громадського управління вищою освітою, функціонування його представницьких органів;

- соціальну підтримку студентської молоді, стипендіальне забезпечення (іменні академічні стипендії), організацію та розвиток студентського самоврядування;

- реалізацію державної політики щодо забезпечення здобуття вищої освіти особами з обмеженими фізичними можливостями, роботу, спрямовану на адаптацію інвалідів у суспільстві, забезпечення умов для отримання інвалідами освіти і фахової підготовки у навчальних закладах;

- роботу з керівниками, педагогічними та науково-педагогічними кадрами вищих навчальних закладів, як відзначено в [15].

Дальше слід відзначити про напрями діяльності вищого закладу освіти до яких відносять:

- підготовку фахівців різних освітньо-кваліфікаційних рівнів;

- підготовку та атестацію наукових, науково-педагогічних кадрів;

- науково-дослідна робота;

- спеціалізація, підвищення кваліфікації, перепідготовка кадрів;

- культурно-освітня, методична, видавнича, фінансово-господарська, виробничо-комерційна робота.

Вищі заклади освіти здійснюють свою діяльність за державним контрактом (замовленням) та угодами як основною формою регулювання відносин між закладами освіти та підприємствами, установами, організаціями, громадянами.

Особливо важливим є питання, які розкривають динаміку мережі вищих навчальних закладів. За даними Державного комітету статистики України за останні навчальні роки мережа вищих навчальних закладів налічує 904 заклади усіх рівнів акредитації та форм власності, у тому числі 479 державної форми власності, 223 комунальної форми власності та 202 – приватної форми власності. Вищих навчальних закладів I – II рівнів акредитації 553, III – IV рівнів акредитації – 351.

З метою приведення законодавчої бази вищої освіти у відповідність до потреб сучасної економіки, вимог Болонського процесу, розширення автономії вищих навчальних закладів з навчальної, наукової та фінансово-господарської діяльності, забезпечення мобільності студентів і викладачів у загальноєвропейському просторі вищої освіти розроблено проект Закону України “Про внесення змін до Закону України “Про вищу освіту”, що пройшов широке громадське обговорення.

У проекті зазначеного закону запропоновано нову структуру вищої освіти, яка передбачає трициклову схему підготовки: бакалавр – магістр – доктор філософії (PhD). Причому навчання за третім циклом буде здійснюватися винятково за денною формою навчання.

Проектом закону визначено також типи вищих навчальних закладів, як: університет (класичний, технічний, технологічний, галузевий); академія; коледж; професійний коледж; нові форми післядипломної освіти; змінено систему стандартів вищої освіти.

Встановлено нові вимоги, у тому числі кількісні показники, до університетів різних типів щодо права на підготовку фахівців певних освітньо-кваліфікаційних рівнів, кількості студентів денної форми навчання, галузей освіти та наукових спеціальностей.

Визначено наукові ступені (доктор філософії, доктор наук) та вчені звання (ад’юнк, доцент, професор) і порядок їх присудження та присвоєння.

ТЕОРЕТИЧНЕ ОБҐРУНТУВАННЯ СИСТЕМИ БЕЗПЕРЕРВНОЇ ЕКОНОМІЧНОЇ ОСВІТИ У НИНІШНІХ УМОВАХ

Відзначимо, що у 2008 році до вищих навчальних закладів III – IV рівнів акредитації зараховано з урахуванням сертифікатів Українського центру оцінювання якості освіти 91,2% студентів від загального контингенту вступників.

У 2008 р. до вищих навчальних закладів прийнято 539,6 тис. осіб (у 2007 р. – 6333,7 тис. осіб), у тому числі до вищих навчальних закладів I – II рівнів акредитації понад 114 тис. осіб, з яких за кошти державного та місцевого бюджетів – 67,8 тис. осіб (59,3%), за кошти фізичних осіб – 46,6 тис. осіб (40,7%); до вищих навчальних закладів III – IV рівнів акредитації понад 425,2 тис. осіб (44,8%), за кошти фізичних осіб 234,7 тис. осіб (55,2%).

Варто відзначити, що з метою розвитку духовних та моральних якостей особистості, поліпшення освітнього і культурного рівня населення, його фізичного здоров'я та національної свідомості, відтворення етнокультурної самобутності регіонів України, забезпечення соціальної стабільності у державі здійснено ряд заходів, затверджених державними програмами, які сприяють розвитку гуманітарної освіти.

На виконання завдань передбачених Державною програмою розвитку туризму до 2010 р., що затверджена постановою Кабінету Міністрів України від 29 квітня 2002 р. №583, здійснено збір і узагальнення інформації від вищих навчальних закладів України, які здійснюють підготовку фахівців за напрямом "Туризм".

Подальшого розвитку набула дистанційна освіта. Реалізуються заходи на виконання Положення про дистанційне навчання, доопрацьовано проект Ліцензійних умов щодо надання освітніх послуг у сфері вищої освіти за дистанційною формою навчання.

І останнє відзначимо про освітньо-професійну післядипломну освіту та підготовку фахівців післядипломної освіти. Освітньо-професійна програма післядипломної підготовки забезпечує післядипломну освіту (підвищення кваліфікації, перепідготовку кадрів, стажування, клінічну ординатуру, інтернатуру тощо) на базі освітньо-професійної програми підготовки кваліфікованого робітника, молодшого спеціаліста, бакалавра, спеціаліста чи магістра. Зазначена програма післядипломної підготовки розробляється та контролюється професійно-технічними та вищими начальними закладами відповідного рівня акредитації.

Перепідготовка з видачею диплома встановленого зразка з присвоєнням кваліфікації

здійснюється в закладах післядипломної освіти відповідного рівня акредитації, спеціалізованих підрозділах професійно-технічних та вищих навчальних закладів та клініках.

Висновки. Розглянувши загальний стан теоретичного обґрунтування системи безперервної освіти у нинішніх умовах у нашій країні можна констатувати, що система освіти є важливою умовою формування професійних фахових компетенцій випускників навчальних закладів для цивілізованого суспільства. Її необхідність диктується сучасним станом розвитку економіки в суспільстві, глибокими перетвореннями в нашій країні. Економічна освіта є органічною складовою загальної середньої освіти і повинна відображати її загальні тенденції, розвиватися і реформуватися до сучасних вимог економіки, формуючи у випускників загальноосвітніх начальних закладів знання і вміння, які формують професійні компетентності.

Доведено, що Україна вступила у вирішальний етап розвитку ринкової економіки, роль економічної освіти учнівської молоді та студентів ВНЗ стає надзвичайно важливою. Нині необхідно формувати у молоді ринкове економічне мислення, професійні компетентності, виховувати майбутнього господаря в усіх сферах діяльності.

Економічна освіта та розвиток професійних компетентностей, складають фундамент підготовки майбутнього випускника начального закладу до сучасних умов господарювання, щоб мати економічне мислення розбудови Української держави та національного відродження, розвивати здібності у певному виді діяльності, формувати вміння задовольняти свої потреби з матеріальними можливостями. Фундамент економічної підготовки складають економічна та інформаційна освіта і виховання, які в нових умовах потребують докорінних змін.

1. Конституція України. – К.: 1997.
2. Закон України "Про освіту" (23 травня 1991 р. №1060-ХІІ).
3. Закон України "Про вищу освіту" (17 січня 2002 р. №2984-ІІ).
4. Закон України "Про наукову і науково-технічну діяльність" (13 грудня 1991. №1977-ХІІ).
5. Постанова "Про затвердження Положення про державний вищий навчальний заклад" (від 5 вересня 1996 р. №1074).
6. Вачевський М.В., Мадзігон В.М., Вачевська Н.Л. *Маркетинг – формування професійної компетентності учнів професійно-технічних начальних закладів/Мирон Вачевський, Василь Мадзігон, Наталія Вачевська. Навчальний посібник. – К.: Кондор, – 2010. – 372 с.*

РОЛЬ ТА МІСЦЕ ТУРИЗМУ В ЕКОНОМІЦІ КРАЇНИ ТА РОЗВИТОК ТУРИСТИЧНОГО БІЗНЕСУ

7. Вачевський М.В. Теоретико-методичні засади формування у майбутніх маркетологів професійної компетенції/Мирон Вачевський. Монографія. – К.: 2005. – 364 с.
8. Вишневецький О.І. Теоретичні основи сучасної української педагогіки/Омелян Вишневецький. Посібник для студентів вищих навчальних закладів. – Дрогобич “Коло”, 2006. – 608 с.
9. Зайчук В.О. Нормативно-правове забезпечення освіти в Україні/Валентин Зайчук. Вища школа. – 2002. – №2 – 3. – С. 3.
10. Зязюн І.А. Неперервна професійна освіта: проблеми пошуку, перспективи / Іван Зязюн, Монографія. – К.: “Вітол”, 2000. – 636 с.
11. Мочерний С.В. Основи економічної теорії/ Степан Мочерний. Навчальний посібник. – К.: “Академія”, 1997. – 464 с.
12. Мадзігон В.М. Продуктивна педагогіка/Василь Мадзігон. Монографія. – К.: “Вересень”, 2004. – 324 с.
13. Освіта України 2007, 2008. Інформаційно-аналітичні матеріали діяльності Міністерства освіти і науки України/Уклад. К.М. Левківський, В.П. Погребняк, А.К. Солоденко, О.В. Дашковська. – К.: Знання, 2008. – 287 с.
14. Освіта України/Голова редакційної колегії Президент НАПН України В.Г. Кремень. Нормативно-правові документи. – К.: Міленіум, 2001. – 472 с.
15. Освіта України. Інформаційно-аналітичні матеріали діяльності Міністерства освіти і науки України у 2007 році/Уклад. К.М. Левківський, В.П. Погребняк, А.К. Солоденко, О.В. Дашковська. – К.: Знання, 2008. – С. 51 – 52.
16. Професійно-технічна освіта Львівщини/ Інформаційні матеріали. – Львів, 2008. – 59 с.
17. Терес В.І., Шпак О.Т. Педагогічне керівництво економічним вихованням учнів/Володимир Терес, Олександр Шпак. Навчально-методичний посібник. – Дрогобич “Вимір”, 2003. – 108 с.
18. Цибульов П.М. Маркетинг інтелектуальної діяльності. – К.: ДПВ. – 2008. – 184 с.

Стаття надійшла до редакції 16.12.2010

УДК 338.48(477):796.5

Любов Малик, кандидат економічних наук,
доцент кафедри економіки та менеджменту лісових підприємств
Національного лісотехнічного університету України,
м. Львів

РОЛЬ ТА МІСЦЕ ТУРИЗМУ В ЕКОНОМІЦІ КРАЇНИ ТА РОЗВИТОК ТУРИСТИЧНОГО БІЗНЕСУ

У статті висвітлюється туристичний бізнес в Україні та Карпатському регіоні і формування професійних компетентностей майбутніх маркетологів. Туризм та його розвиток сприяє соціально-економічному розвитку нашої країни.

Ключові слова: туризм, маркетинг, бізнес, рекреація, економічні інтереси, туристська індустрія.

Лит. 17.

Ljubov Malyk

ROLE AND PLACE OF TOURISM IN ECONOMY OF COUNTRY AND DEVELOPMENT OF TOURIST BUSINESS

Tourist business in Ukraine and region of Carpathians and forming of professional kompetents of future marketing specialists is illuminated in the article. Tourism and his development promotes socio-economic development of our country.

Key words: tourism, marketing, business, recreation, economic interests, tourist industry.

Постановка проблеми і аналіз останніх досліджень та публікацій. Сучасна світова спільнота дуже серйозно ставиться до індустрії відпочинку і туризму. Це – напрям бізнесу, який швидко розвивається. Так, минулий рік виявився на диво туристичним. Кількість мешканців Землі, які вирушили на відпочинок за кордон, сягнула рекордних 760 млн осіб, що на 10% більше від рівня попереднього року [10]. Головним чинником такої динаміки стало глобальне оздоровлення світової економіки. Позитивну роль відіграли й зменшення загрози епідемій, зниження курсу

американського долара щодо євро. Туристичний сектор економіки, попри усі трагічні події, демонструє свою виняткову життєздатність і вміння долати труднощі. За оцінками Всесвітньої туристичної організації (ВТО) питома вага туризму у створенні валового національного продукту (ВНП) країн світу в 2010 році сягне 11 – 12%. Опосередкований внесок туризму в економіку дорівнює безпосередньому.

У ХХ столітті відбулася справжня туристична революція, такою ж мірою творча і важлива, як індустріальна. Туристичний бум стався завдяки зростанню купівельної спроможності населення,